Din Broders Blod.

Fra Tyst ved

Pastor N. P. Madsen.

(Fortsat.)

„Den, som sejrer, ham vil jeg give at æde af Livsens Træ, som er midt i Guds Paradis."

„Se jeg kommer snart! Hold fast ved det, du har, at ingen skal tage din Krone."

„Eders Hjerter forfærdes ikke; tror paa Gud og tror paa mig. I min Faders Hus ere mange Boliger."

„I Verden skulle I have Trængsel; men værer frimodige, jeg har overvundet Verden."

„Vær tro indtil Døden, saa vil jeg give dig Livsens Krone."

Stille gik den store Mængde ud af Kirken, og lidt efter lidt spredte den sig i de mørke Gader.

Aram listede sig hen og greb Hagobs Haand.

„Hagob, tror du, at vi skulle dø?"

Hagob svarede ikke.

„Vil du saa blive hos mig?"

„Ja, Aram, lille Bror — saa længe jeg kan."

„Hagob — jeg vil være tro — vil du ogsaa?"

I Stedet for at svare greb Hagob fastere om Broderens lille Haand.

Om han vilde være tro? — — Hagob vidste det ikke i denne Stund.

XII.

Klar og straalende brød Morgenen frem den 10de November.

Pøbelhoben drog oprørt og larmende gennem Charputs Gader.

„Gaa ikke ud paa Gaden, Drenge," formanede Hagob sine smaa Brødre. —

„Hør, Moder, — var det ikke et Skud? — Og hør — Skrig og Larm — det kommer nærmere."

„Luk Døren i Laas, Hagob — og stille, stille Børn — ikke skrige — men bed — bed og — hvad der saa end skal komme, saa vær tro — o, vær tro, mine kære Børn." — Nemsar rakte sine Hænder bedende mod Himlen.

Larmen kom nærmere og nærmere, og da — et Slag paa Døren — et til — endnu et — et voldsomt — den svage Dør var splintret og Hoben stormede ind.

„Flygt, Drenge — flygt!" raabte Hagob.

Horseb vilde smutte ud af Døren; men i det samme blev han greben af en raa Haand, og i næste Øjeblik laa han blødende paa Jorden.

„Min Søn, o, min Dreng," skreg Nemsar, idet hun kastede sig ned over det døende Barn. — Man rev hende bort, stødte hende gennem Døren og ud paa Gaden. Men gennem sit Barns Dødsrallen havde hun dog hørt han hviste Navnet Jesus. —

„Jesus — du være lovet!" — Den lille Martyr — hendes første lille Martyr havde prædiket al Frygten ud af hende ved det ene Navn.

Kirkor klamrede sig angst om Moderens Fødder.

„Mo'r — hjælp mig!"

Hun greb om en Haand, hvori der lynede en Dolk, der var rettet mod Krikors Hoved. — Dog — et Hvin — et Blodsprøjt — og Drengen var et Lig. — En anden Dolk havde gjort sin Tjeneste.

Hagob udstødte et Rædselsskrig. — Skulde de nu alle dø — aldrig!

Han greb Moderens og Arams Hænder — styrtede hen mod en tyrkisk Præst, idet han raabte ude af sig selv:

„Mollah — red os — der er kun een Gud, og Muhamed er hans Profet!"

Det virkede som et Mirakel. — De løftede Sværd og Dolke sænkedes.

„Tag ham og før ham til Mosteen," befalede Mollahen med Værdighed.

„Ikke mig alene," bad Hagob i Angst, „tag ogsaa ham med — det er min Broder."

Aram saa maalløs og forvirret op til Broderen. Men da Soldaterne grebe hans Hænder, stred han grædende imod, idet han raabte:

„Nej, nej, — jeg elsker Jesus — Aram tro mod Jesus."

„Hør den lille Snog, — slaa ham ihjel — pisk den Kristenhund!" lød det fra Mængden.

„Nej — tro ham ikke — hør ikke paa ham," bad Hagob.

„Hagob, Hagob, hvad har du gjort?" raabte Nemsar med en Stemme fuld af den dybeste Jammer. „Hagob — min Søn — en Fornægter — en frafalden. O, tænk paa din Fader — — —."

„Ti, elendige Hund!" skregede en Soldat.

„Før ham bort," befalede Mollahen og pegede paa Hagob.

En tyrkisk Soldat greb ham i Armen.

„Mairik!" raabte Hagob, idet han forsøgte at rive sig løs. Et Næveslag havde strakt Nemsar til Jorden. — Hagob saa det — og han saa endnu mere — han saa et Sværd suse gennem Luften — hans Broder Aram faldt.

„Aram — lille Aram — —!"

„Hold Mund!" afbrød Soldaten. „Blot fremad, Allah er stor, og Muhamed er hans Profet. — Du er ikke den første, vi have omvendt i Dag."

Hagob tumlede forover. — Der var noget, der ramte hans Skulder bag fra, og en haanende Stemme raabte: „Der — tag det til Erindring om din Broder."

Hagob vendte sig om. Da han saa, hvad det var, udstødte han et Skrig saa fuldt af Jammer, at selv Soldaten følte en Slags Medlidenhed.

Det var Arams afhuggede Haand, man havde kastet efter ham.

Han tog op til Skulderen — hans Haand blev fuld af Blod.

„Min Broders Blod," hviskede han, idet han viljeløs lod sig føre videre.

Man førte ham først til Mosteen og derfra til Fængslet. — Det var det sikreste Sted for en „omvendt", der var af en saa voldsom Natur.

Hagob lod dem gøre ved sig, hvad de vilde. Han spurgte ikke, hvorfor han blev ført i Fængsel — det var ham aldeles ligegyldigt.

Den største Del af Dagen sad han stille og grublede. — Han saa sin Moders Skikkelse — hvorledes hun lydløst faldt til Jorden. Han saa Aram, sin lille Broder — hans blodige Haand — hans store, spørgende Barneøjne. Han hørte hans Stemme: „Hagob, jeg vil være tro — vil du ogsaa?" Tro — barmhjertige Gud! — Han hørte sin Moders Røst: „Hagob, min Søn, — en Fornægter — en frafalden." — „En frafalden!" det var hans Moders Ord. Med det Ord vilde hun ogsaa vende sig bort fra ham paa den Dag, da Kristus skulde dømme levende og døde. — O, forfærdeligt, skildt fra sine kære for evigt. — Han saa Horsebs og Krikors blodige Lig. — O, kunde han have ligget som de — disse to smaa Kristi Martyrer, i Stedet for at sidde her i Fængslet fuldt af Skam og Skændsel — o, barmhjertige Gud — en frafalden! — —

En 8 Dages Tid forløb — da kom Fangevogteren en Formiddag ind til ham og sagde:

„Vi have ikke mere Raad til at føde sultne Ravne. Døren er aaben — gaa din Vej og sørg for dig selv," —

Det var en bidende kold Dag. Vinden blæste store Snefnug ind i Hagobs Ansigt, idet han aabnede Fængselsdøren og traadte ud paa Gaden.

Han var sulten, thi Fangevogteren havde om Morgenen ikke fundet det nødvendigt at give ham den sædvanlige Skive Brød. — Mekanisk greb han i Lommen, skønt han godt vidste, han ikke ejede en eneste Piaster.

Han saa trøsteløs op mod den graa Himmel. Derved faldt hans Blik paa den højtliggende amerikanske Missionsanstalt. — Et Haab opsteg — men hvad var det — han saa kun nogle røgforte Mure —. Hurtig vendte han sig om, idet han mumlede:

„Saa er da alt — alt ude."

Uden at vide det, bøjede han ind i en Gade, der førte til de armeniske Kvarterer. — Der — derhenne var Pladsen, hvor — —. Han gik hurtigere, — her — ja her var det — her var endnu en Blodplet — var det hans Moders eller Arams Blod?

Han for sammen. En Haand havde lagt sig paa hans Skuldre. — Mollahen fra den frygtelige Dag stod for ham.

„Hvorfor blev du bange, min Søn?" sagde han i en ikke uvenlig Tone, „kom med mig."

„Hvad vil du mig?"

„Jeg vil give dig noget at spise, og saa vil jeg lære dig, hvad en ægte Moslem maa lære."

Ved Tanken om at faa noget at spise, havde det lyst op i Hagobs Ansigt. Men det varede kun et Sekund.

„Jeg søger min Moder og Aram — min lille Broder," sagde han trodsigt og dog med en undertrykt Hulken.

„De ere borte," svarede Mollahen mørkt, „og du finder dem aldrig."

„Hvor have I gjort af Ligene — o, Mollah, sig mig det, og — Allah vil velsigne dig."

Mollahen lo spottende. — „Dreng — kun lidt har du Forstand paa, hvad Allah vil gøre. Man skal ikke røre ved urene Dyrs Lig."

En vild Harme flammede i Hagobs Øjne, han løftede Haanden truende.

„Rolig, Dreng," sagde Mollahen bydende, „hver den, der har undløbet Sværdet, den vil Sværdet dog indhente, hvis han ikke lærer Lydighed mod Allahs og Profetens Villie. — Kom med mig, Hagob Muradian, og glem de døde Giaure. Allah vil forbande dem med en evig Forbandelse."

Hagob fulgte Mollahen i mørk Tavshed. De kom forbi det Sted, hvor Hagobs Hus havde ligget — nu var der kun nogle sørgelige Ruiner tilbage.

„Hvad fejler dig, Dreng?" spurgte Mollahen, da Hagob pludselig blev staaende — bleg og skælvende.

„Du spørger, hvad der fejler mig, skreg Hagob næsten ude af sig selv af Smerte, — „skal jeg sige dig det — min Moder — mine Brødre — mit Hus — min Fred — min Lykke — min Ære — min Gud! — Mollah, hvor er det altsammen? Hvor er min Moders Lig? Hvor ere mine Brødres Lig? — Jeg fordrer dem af dig — jeg vil se dem — jeg vil have dem — det er jo —." Hans Stemme kvaltes et Øjeblik i Smerte og Taarer — „det er — jo — alt — alt, hvad jeg ejede."

„Du er fra Sans og Samling," svarede Mollahen og frigjorde sig for Hagobs Hænder, der krampagtig vare knugede om hans Arm. Det unge Menneskes forstyrrede Ansigt havde fyldt ham — ikke med Medynk, thi den Følelse kendte han ikke, men med en hemmelighedsfuld Frygt. — Han greb hurtig ned i sin Lomme, trak en smudsig Læderpung frem, fremtog et Pengestykke og rakte Hagob det, idet han sagde:

„Allah har dømt. Scheri-Loven er opfyldt. Men du er vanvittig af Sult, og du er jo en Moslem — derfor tag dette, Hagob, og køb Brød. Allah er god. Køb Brød og spis, og kom saatil mig."

Uden et afvente Hagobs Svar, ilede han bort, idet han mumlede:

„Allah er stor, og — mit Hjerte er svagt — altfor svagt — altfor medfølende — jeg kunde ikke udholde at se hans Elendighed."

Hagob stirrede efter ham, indtil hans grønne Turban var forsvunden omkring Gadehjørnet. Saa gik han ind imellem Ruinerne og satte sig paa en Bjælke. —

En gul Hund laa og sov imellem de sorte Murrester. En anden sprang op og løb gøende bort.

Hagobs Øjne glede søgende omkring — han var næsten angst for at tilstaa for sig selv, hvad han søgte. Ofte var det, som dansede der Taager for hans Øjne, han troede at se noget, der kunde ligne Fligen af en blaa eller en rød Trøje. I lang Tid sad han paa Bjælken. — Pludselig sprang han op — derhenne — nej, han tog ikke Fejl — der lyste noget rødt i Solen. Han standsede, — en Bæven gik igennem ham — var det Krikors Lig? — Han samlede al sin Kraft og vaklede derhen — nej, intet Lig, men en lille rød Fez — Horsebs Hue.

Med vild Smerte trykkede Hagob den lille, smudsige og sammenkrøllede Fez til sine Læber.

„O, min Broder — min lille Broder!"

Han glattede den ud og betragtede den højtideligt et Øjeblik. — — Hvad saadan et lille Stykke Tøj dog kan fortælle. — Horseb har nu arvet Livsens Krone — han har ikke mere Brug for det, Hagob holder mellem sine Hænder — og Kronen straaler — alle de saliges Kroner straale — men han vil aldrig faa dem at se — og hvis han skulde faa dem at se, vilde det blive fra det fjerne —, imellem ham og dem, der have stridt og sejret, vil der være et svælgende Dyb befæstet — det har han læst i Bibelen. Og aldrig kan nogen komme over Dybet, det har han ogsaa læst.

Pludselig som han stod og betragtede den lille Hue, faldt den ud af Hænderne paa ham. Han havde set en Blodplet. — Blod — lille Horsebs Blod — udgydt for Jesu Skyld. — — I Hagobs Hjerte vældede en Bølge frem af Smerte og Fortvivlelse. Hvor det gnavede — hvor det brændte — havde det dybe Svælg ikke været, vilde han gerne have lagt sig her paa sin Lykkes Ruiner og givet sit Blod — alt sit Hjerteblod — for Jesu Skyld. — Men nu maatte han staa der fuld af Angst og Skam som den fejge Fornægter — som den frafaldne. — Han, som ellers altid havde været den stærke — de smaa Brødres Beskytter og Forsørger — han var nu kun en elendig Fornægter — en forladt — en Moslem.

Han tog Huen op og satte sig — og tænkte og tænkte. — Længe sad han der imellem Ruinerne — saa længe, til hans unge Legeme til sidst krævede sin Ret — han faldt i Søvn.

Hagob drømte — Billede paa Billede drog forbi hans Sjæl. — Han saa et blodigt Hoved. — Det var Horsebs Barnehoved, men i dets Træk laa hellig Højhed og dyb Smerte — Smerte over ham, den frafaldne Broder. — Pludselig sad han ved sin gamle Mesters Aswadzadurs Fødder og prøvede paa at lære det korte Ord, som Mesteren gentog for ham: „Jesu Kristi Guds Søn renser os for al Synd". Men han kunde ikke lære det, hvor ofte han end gentog det. — Da saa han Lammet — Gudslammet selv. Frelseren rakte sin gennemstungne Haand ud imod ham og sagde: „For dine Synder, Hagob", men Hagob flygtede, idet han raabte: „Herre — jeg er en Fornægter." — Han løb og løb, men kom dog ingen Vegne. — Da hørte han en Barnestemme raabe fra det fjerne: „Hagob! Hagob! kom herover," Hagob opløftede sine Øjne og saa Aram langt borte — og imellem dem var der et svælgende Dyb. — „Aram!" vilde han raabe, men han kunde ikke faa en Lyd frem. Hans Strube var som snøret sammen. Da saa han atter Guds Søn — staaende ved Arams Side, og med sine Lungers fulde Kraft prøvede han at raabe; „Jesus! — Jesus!" Og i det samme slog han Øjnene op — vækket ved sin egen Røst.

Sulten meldte sig igen, og han frøs.

Han greb ned i Lommen og trak noget frem. Jo, det var virkelig et Pengestykke. — Saa havde hans Møde med Mollahen da ikke været nogen Drøm.

Han sprang op og ilede af Sted for at købe Brød.

Bageren Murik var Hagobs Ven, til ham styrede han nu sin Gang. Maaske han tillige af ham kunde faa noget at vide om Moderens og Arams Skæbne. Men — hvor var Huset? Der, hvor det havde ligget, var nu kun en kulsværtet Ruin.

Stønnende vendte han sig om.

Da fik han Øje paa en Mand der sad paa en Sten og gnavede paa et Stykke tørt Brød.

„Owagim!" raabte han forbavset, „saa er jeg dog ikke helt alene — Fred være med dig."

Den gamle saa sig sky omkring. „Allah er stor og Muhamed er hans Profet," mumlede han.

„Owagim, er du ogsaa — er du en Moslem?"

Den gamle begyndte at græde. „De skænkede mig Livet og Brød —."

„Hvor er din Hustru?" spurgte Hagob rystet.

„Hos Jesus," hviskede den gamle.

„Og Naslu?"

„Ogsaa hos Jesus," hulkede han.

„Og Digran?"

Den gamle tørrede sine Øjne, og hans Ansigt lyste op.

„Han har Fødder, hurtig som den flygtende Hind. Stille — stille; De mene, at de have dræbt ham; men, Hagob — bøj dit Øre ned til mig og hør. — Digran vil komme og hjælpe sin Fader bort, Digran er en god Søn. Jeg er en Moslem, og Brødet, jeg spiser, er Tyrkebrød — du har unge Fødder — il, min Søn, il saa hurtigt, du kan, og naar du træffer min Digran, da sig ham, at han skal komme til sin Fader — nej, stille, Hagob, sig ham intet — han skal ikke dø, som min Hustru og Naslu."

Den gamle tav udmattet.

Pludselig rettede han sine Øjne skarpt paa Hagob og sagde:

„Hvorledes er det gaaet til, at du lever, Hagob Muradian?"

„Har du set min Moder og Aram?" spurgte Hagob og undgik at svare paa hans Spørgsmaal.

Den gamle sad et Øjeblik grundende, saa sagde han i en spottende Tone:

„Du er en Moslem som jeg," og som om han talte med sig selv, føjede han til: „det havde min Dreng aldrig gjort."

Derpaa spiste han videre af sit Brød, og Hagob listede sig bort.

I det armeniske Kvarter søgte Hagob forgæves efter Brød; derpaa besluttede han sig til at gaa ind i Tyrkernes Bydel.

Den første Bager, som saa ham, kendte ham. Først vilde han intet Brød sælge ham, og da Hagob trodsigt bemærkede, at han var en Moslem, svarede den anden spottende:

„Ved du, Hagob Muradian, hvad der er mere flygtigt end Taagen, og forgaar hurtigere end Aftenrøden?"

„Giv mig Brød, at jeg kan stille min Sult," sagde Hagob i Stedet for at svare.

Bageren tilkastede ham et Brød, men han fordrede en Pris derfor, som kun Hungeren og Fortvivlelsen betaler. Da Hagob havde betalt, var han ligesaa fattig, som før han mødte Mollahen. Han glædede sig dog over at være bleven disse Judaspenge kvit.

Hagob spiste og blev mæt, og da hans unge Legeme derved var blevet styrket, kunde han begynde at tænke nogenlunde roligt. Hans første Tanke var: „Bort fra Charput og ned til Mesereh at søge Arbejde." Han følte det som en Lettelse at have faaet et Maal at stile efter.

Pludselig sagtnede han sine Skridt.

Foran ham gik en Mand — han maatte kende ham, syntes han — hvem var det dog? — Jo vist, nu vidste han det, det var Aharon.

Hagobs første Tanke var at skjule sig — hvad vilde Aharon sige, naar han hørte —? — Men — behøvede han ogsaa at sige det?

Hagob havde altid glædet sig, naar han saa Aharons venlige Ansigt, men aldrig havde han følt sig saa tiltrukken af denne Guds Tjener som i denne Stund, og dog frygtede han et Møde med ham. Jo længere han gik og betragtede den ærværdige Skikkelse, som stred fremad foran ham, desto klarere saa han, hvor forfærdeligt det var, han havde gjort.

Paa een Gang vendte Aharon sig om og fik Øje paa Hagob. Denne blev uvilkaarlig staaende som fastnaglet — flygte kunde han ikke, og ile Præsten i Møde kunde han heller ikke. Men et Ord, han engang havde læst i sin Faders Bibel, dukkede pludselig frem i hans Erindring.

„Og jeg saa en stor, hvid Trone og ham, som sad derpaa, for hvis Aasyn Jorden og Himlen flyede."

Og det lød i hans Sjæl: „Hvorledes vil du kunne bestaa for Jesu Ansigt, naar du ikke engang kan taale Blikket fra en af hans ringe Tjenere?"

Nu kom Præsten hen til ham. Hans Ansigt straalede af Glæde, han udbredte sine Arme mod den unge Mand, idet han udbrød:

„Hagob, du lever! Gud være lovet!"

Hagob undveg hans Favntag.

„Hvis du vidste, Aharon!"

„Hvad, Hagob, min Ven?"

„Hvis du vidste, hvad Grunden er til, at jeg lever, vilde du ikke sige: Gud være lovet!"

„Hagob!" kom det som et Smertensskrig fra Præsten.

Hagob græd højt. „Aharon, forband mig! Jeg har fornægtet min Tro — jeg er en frafalden — jeg er en Moslem!"

Aharon saa et Øjeblik paa ham i dyb Tavshed. Saa sagde han med inderlig Kærlighed:

„Nej, Hagob, jeg forbander dig ikke. Har du glemt, hvad det Kald er, som Gud har givet mig? Ikke har min Frelser sendt mig for at forbande, men for at forkynde Frelse for Syndere."

Han havde sat sig paa en Sten ved Vejen.

„Sæt dig her hos mig, Hagob, og lad os tale lidt med hinanden."

Hagob adlød tavs.

Præsten greb hans Haand, saa ham kærlig ind i Øjnene og sagde:

„Fortæl mig saa alt, Hagob."

Og Hagob fortalte, som kun den kan fortælle, hvis Hjerte er sønderrevet.

Da han var færdig, begyndte Præsten.

„Saa hør da, min kære Ven, hvad jeg har at sige dig. — Jesus Kristus er kommen at søge og frelse det fortabte. Ham, du har slaaet i Ansigtet, han søger efter dig. Derfor maatte jeg i Dag gaa paa denne Vej til Mesereh — derfor maatte jeg vende mig om. Hagob, min unge Ven, en stor Synd har du begaaet, og svagt har dit Hjerte været; men Jesus er kommen at frelse store Syndere og styrke svage Hjerter. Se paa ham, Hagob, som han hænger paa sit Kors — tror du, han vil forkaste et Hjerte, der kommer til ham med sin Synd?"

„O, Herre, er det sandt?" hulkede Hagob og kastede sig paa Knæ. — Han syntes i dette Øjeblik at glemme hele Verden — alt, hvad han havde oplevet, baade af lyst og saligt og af sort og frygteligt, han saa kun eet — det samme som han havde set i Drømme, da han sad inde i Charput mellem Ruinerne — han saa et Hoved, tornekronet og blodigt — det Guds Lam, der bærer Verdens Synd.

Den ene vejfarende gik forbi dem efter den anden, men ingen agtede paa dem — ingen uden han, der bøjer sig ned til de sønderknuste Hjerter, han, hvis herlige Billede i denne Stund prægede sig i Hagobs Sjæl — dybt og uudslettelig.

„Aharon," sagde Hagob omsider, „sig mig, om jeg nogensinde vil kunne dø for min Frelser — efter at jeg saa fejgt har fornægtet ham?"

„Kære Ven," svarede Præsten, „grib din Frelsers Kærlighed i Troen, saa hans Liv bliver dit Liv, saa vil han give dig Kraft til i alle Ting at forherlige hans Navn. — Men se, Hagob, Solen synker, lad os skynde os, at vi endnu i Dag kan naa Mesereh og faa Lov til at trøste din Moder."

„Min Moder?" skreg Hagob, idet alt Blodet veg fra hans Kinder, „er hun ikke myrdet — er hun ikke der, hvor hun ingen Trøst behøver?"

„Nej, Hagob, du tager Fejl — hun og Aram er i Mesereh. Vi have indrettet Kirken og Skolen til Hospital, og der ligge de begge blandt mange andre saarede." —

— — Ingen Pen kan beskrive Mødet mellem de tre.

Hagob knælede ved siden lille Broders Leje. Aram havde kun een Arm, og denne ene laa slynget om Hagobs Hals. Han havde kun een Haand, men den gjorde sit bedste for at aftørre de Taarer, der ustandselig strømmede ned ad Broderens Kinder.

Alt imens fortalte Nemsar, hvorledes det var gaaet til, at hun og Aram vare blevne reddede. — En tyrkisk Officer, der saa en Kurde hugge Armen af Aram, havde forbarmet sig over Drengen. Med dragen Sabel havde han jaget Pøbelen fra hinanden og befalet en Soldat at bringe det bevidstløse, blødende Barn til Hospitalet. Og da han saa, hvorledes Nemsar rev sit Tørklæde af Hovedet for at stille Blodet, befalede han:

„Bær ham forsigtig — den lille Nazaret — det er en tapper lille Giaur, og tag ogsaa Moderen med."

Derpaa havde han set paa Nemsar med et medlidende Blik og sagt:

„Allah være med din Søn."

„Men hvad kan han have ment med Navnet Nazaret?" spurgte Hagob, „saaledes hed jo ogsaa Aswadzadurs lille Søn og Mariams Broder."

„Jeg ved det ikke," svarede Nemsar.

„Hvor var Officeren fra?"

(Fortsættes).